

Länsstyrelsen
Västerbotten

Yttrande

1 (10)

Datum
2025-03-31

Diarienummer
10870-2024

li.remissvar@regeringskansliet.se
liet.se

Kopia:
li.dl@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss angående betänkandet Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd SOU 2024:56

Er beteckning: LI2024/01638

Sammanfattning

Den aktuella utredningen är omfattande och berör flera regelverk som direkt eller indirekt påverkar djurens välbefinnande. Länsstyrelsen noterar att utredningen valt att helt bortse från frågor som berör renar och rennäringen. Länsstyrelsen vill poängtera att det är av yttersta vikt att centrala myndigheter belyser de olikheter som finns i landet med avseende på regionala förutsättningar och att analysen behöver ske tillsammans med länsstyrelserna. Det är tydligt att det inte har skett i samband med denna utredning. Alla förslag om koncentration får till följd, om de genomförs, att länsstyrelsernas förmåga att hantera sitt geografiska områdesansvar försämras. Detta kan få allvarliga konsekvenser ur ett beredskapsperspektiv.

I Västerbotten sker rovdjursrelaterade skador på tamdjursbesättningar (annat än ren) relativt sällan, särskilt i jämförelse med andra län inom det Mellersta och Södra rovdjursförvaltningsområdet där tamdjursbesättningarna är fler och skadorna mer utbredda.

Klövsviltet utgör en viktig och långsiktigt hållbar lokal livsmedelresurs där förhållandet mellan klövsvilt och tamdjur (klövsvilt som resurs) kan tänkas vara mer påtaglig ju längre norrut i landet man kommer. Denna aspekt belyses ej i sammanhanget.

Länsstyrelsen menar att flera bedömningar om hur djurskyddslagstiftningen påverkar företagets konkurrenskraft saknar forskningsunderbyggnad och att man inte vägt in de positiva effekterna av ett starkt djurskyddsregelverk. Länsstyrelsen ställer sig därför avvaktande till och avstyrker vissa av utredningens förslag.

2025-03-31

10870-2024

[li.remissvar@regeringskans](mailto:li.remissvar@regeringskansliet.se)

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om slopat beteskrav då det kan befaras att djurskyddet försämras och konkurrensfördelarna är tveksamma.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om möjligheten till virtuella stängsel.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om kompetenskrav för förprövare.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om koncentration av förprövningshandläggning. Länsstyrelsen menar att förslaget är direkt kontraproduktivt med avseende på effektivitet, logistik och samordning med kontrollverksamheten. Det minskar också möjligheten för producenterna att samverka med myndigheten.

Länsstyrelsen är positiv till ökade möjligheter till finansiering för att investeringsförmågan ska kunna öka i Västerbotten. Länsstyrelsen menar vidare att konkurrenskraften för lantbruket i Västerbotten är helt beroende av lönsamheten på de enskilda lantbruken. Tyvärr finns ett antal parametrar som försämrar lönsamheten i vårt län i förhållande till södra Sverige. Dessa är bland annat:

- Lägre priser på mjölk och slakt. Få aktörer gör att det inte finns alternativa mottagare av produkterna, vilket påverkar konkurrenssituationen.
- Högre kostnader för förnödenheter och tjänster på grund av långa avstånd och få gårdar inom ett stort geografiskt område.
- Högre kostnader för byggande, både vad gäller råvaror som t ex betong, men också färre aktörer i branschen vilket kan leda till sämre konkurrens och högre priser.
- Stark konkurrens på livsmedelsmarknaden från företag i andra delar av landet och från andra länder.
- Låga fastighetsvärden, särskilt i inlandet, som leder till svårigheter att få lån och högre räntekostnader.
- Brist på arbetskraft

Förslagen om husdjurstekniker och villkorad läkemedelsanvändning anser länsstyrelsen är tveksamma då djurhälsan riskerar att försämrast.

Länsstyrelsen anser att forskning, innovation och utveckling under norrländska förhållanden är av ytterst stor vikt.

1 Författningsförslag

Förändring av 2 kap 3 § DL (Beteskrav)

Länsstyrelsen avstyrker förslaget

Att kor ska få beta och att betesbeteendet är vad som avses med att djur ska få bete sig naturligt slogs fast i 1988 års djurskyddslag.

Utredningen saknar analys av hur ett borttagande av kravet skulle påverka djuren och vara förenligt med nuvarande djurskyddslag. Att de flesta djur i dag hålls lösa kompenserar inte för behovet av att beta och att enbart ta bort beteskravet utan att på andra sätt kompensera djuren medför en sänkt djurskyddsnivå.

Förslaget grundar sig på antagandet att svenska lösdrifter över lag är av hög kvalitet. Länsstyrelsens erfarenhet är dock att det finns lösdrifter av varierande slag. Att ta bort beteskravet skulle medföra en sämre djurvelfärd där lösdriften är av sämre kvalitet.

Utredaren föreslår införandet av ett betesstöd men i dagsläget är det oklart om ett sådant kommer att införas och hur många lantbrukare som skulle söka ett sådant stöd.

Att kor bör ges tillgång till bete är också något som den Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet slår fast i sin rapport från 2023. Deras uppgift är att förse lagstiftare inom unionen med vetenskapliga underlag. För mer information, se yttrande från Jordbruksverket till betänkandet.

Utredningen har inte fullt ut analyserat nyttorna med beteskravet. Studier visar att bete är viktigt även ur ett djurhälsoperspektiv. Riskerna med en försämrad djurhälsa behöver analyseras och det bör vägas in att en låg antibiotikaanvändning är viktigt för hela samhället. Beteskravet har också en särställning bland de olika djurskyddskraven hos medborgarna. Utredningen har inte analyserat hur förslaget skulle påverka förtroendet för den svenska djurhållningen. Det kan tilläggas att Norrmejerier, de norrländska böndernas mejeri, har gått ut med sitt stöd för betesrätten. Betande kor är stort mervärde för konsumenterna idag. Branschen använder betande kor som ett marknadsföringsargument. Om kravet på bete förvinns kan man anta att risken är stor för en negativ påverkan på konsumenternas köpbeteende och förtroende för svenska kött- och mejeriprodukter.

Förändring av 2 kap 17 § DL (Stängsel)

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Vid eventuellt användning av virtuella stängsel är det viktigt att ha i beaktande hur det knyter an till rovdjursfrågorna och hur det påverkar möjligheterna till rovdjursavvisande stängsel. Förslaget öppnar för ett attraktivt friluftsliv med fler betade marker, även om det ställer krav på skyltning när människor kan röra sig mer fritt i områden med betande djur. Förslaget öppnar också för bättre möjligheter till rotation, som kan vara nödvändig vid väderfenomen som torka och översvämning.

Förändring 6 kap 2 § DL (Kompetenskrav)

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

I dag finns motsvarande kompetenskrav för kontrollpersonal i kontrollförordningen och föreskrift från Jordbruksverket. Adekvata delar av dessa färdigheter torde kunna appliceras på förprövare utan ytterligare reglering med hänvisning till gällande bestämmelser.

Förändring av 6 kap 3 § DL (Förprövning)

Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

Länsstyrelsen har under ett antal år arbetat för att förprövningen ska komma närmare djurskyddskontrollen. Det är av stor vikt att tolkningen av djurskyddslagen vid förprövning och kontroll är i linje med varandra, samt är likvärdig över landet. Förprövningen måste därför vara en del av det dagliga arbetet i djurskyddskontrollen. Både förprövning och kontroll använder varandras ärenden som underlag i nya ärenden. Samarbetet kommer att försvåras vid koncentration.

Närhetsprincipen har stor betydelse för både myndighetsutövaren och företagaren/djurhållaren. Näringen har uttryckt fördelen av att ha närhet till sin myndighet. Vid en koncentration kommer närheten att försämrast.

Utredaren förslår att förprövningar av djurstallar koncentreras till de 6 CIVO-ansvariga länsstyrelserna. Länsstyrelsen anser att fördelarna med den nuvarande organisationen överväger i och med den geografiska närheten till företagen och kunskapen om de regionala förhållandena. För norra Sveriges del skulle det innebära att förprövningarna koncentreras till Norrbottens län. Utredaren

2025-03-31

10870-2024

li.remissvar@regeringskans

framför som skäl till att välja just detta län är att det finns en etablerad ordning för dem att ha ansvar för verksamheter i flera län. Länsstyrelsen anser att det inte är ett hållbart skäl till att placera ansvaret vid den länsstyrelse i det län som har minst antal jordbruk av de fyra nordligaste länen. Det innebär också att ansvaret placeras geografiskt långt från de områden i norr där lantbruket har störst omfattning. I fallande ordning är omfattningen av lantbruket störst i Västerbottens län, därefter följer Västernorrlands län, Jämtlands län och sist Norrbottens län. Vidare försvåras kontakten mellan myndighet och företagare vid en koncentration och genomförande av rådgivning och besiktning av djurstallar blir ytterst ineffektiv. Det norra civilområdet utgör 52% av Sveriges yta. Länsstyrelsen anser att det är uppenbart att förslaget är svårigen genomförbart.

Vid förprovning är det väsentligt att väga in smittskyddsaspekter. Om ekonomiskt stöd för smittskyddssamråd införs bör rimligen även en skyldighet att följa de rekommendationer som lämnas i samrådsförfarandet krävas.

Allmänna synpunkter

4 Konkurrenskraft och djurskydd

4.9.4 Viltskador

I jämförelse med stora delar av södra Sverige har Västerbottens län endast enstaka förekomster av dovhjort, och saknar helt förekomsten av vildsvin.

Skador på spannmål från klövvilt under barmarksperioden är därför inte så omfattande i Västerbottens län. De skador som uppkommer under odlingsperioden orsakas främst av älg och kronvilt, men även av rådjur där spannmålsfält med havre tillhör de som oftast drabbas. Eftersom Västerbottens län inte har några höga tätheter av vare sig älg, rådjur eller kronvilt, så är skadesituationen i jämförelse med stora delar av södra Sverige att betrakta som marginell. De största problemen med viltskador i Västerbotten uppkommer vintertid, då lantbrukare som lagrar ensilagebalar riskerar att drabbas av skador från kronvilt. Vintertid, då det råder ett stort snödjup, uppsöker vinteransamlingar av kronvilt gärna lättåtkomliga ensilageupplag och förstör balarna. Skadorna drabbar då ofta de lantbrukare som har obebakade och lättåtkomliga lagringsplatser spridda på sin fastighet. Länsstyrelsen har därför under de senaste åren informerat lantbrukare om att det vintertid är viktigt hålla samman sina

2025-03-31

10870-2024

[li.remissvar@regeringskans](mailto:li.remissvar@regeringskansliet.se)

ensilagebalar på platser som är under uppsikt, och att i skadeförebyggande syfte även försöka avskärma platserna, samt skrämma kronviltet på olika sätt. Länsstyrelsens erfarenheter är att skadorna minskar med de förebyggande åtgärder som myndigheten rekommenderar. Förebyggande åtgärder kombineras ibland med en begränsad skyddsjakt, för att hålla djuren fortsatt skygga.

Länsstyrelsen anser att man i en översyn av viltskador, följt av eventuella förslag om revideringar gällande jakttider och villkor för skyddsjakt, ska uppmärksamma de stora geografiska skillnaderna i vilttäthet som råder i landet, samt även andra lokala faktorer och förhållanden som spelar in. Skadeförebyggande åtgärder som en del i arbetet med att minska skador från vilt nämns knappt i rapporten, vilket det bör göra då detta kan vara helt avgörande för skadesituationen, samt för förståelsen för och utvecklingen av förvaltningen av våra viltstammar.

Klövsviltet utgör även en viktig och långsiktigt hållbar lokal livsmedelresurs för stora delar av Sverige, där förhållandet mellan klövsvilt och tamdjur (klövsvilt som resurs) kan tänkas vara mer påtaglig ju längre norrut i landet man kommer. Denna aspekt belyses ej i sammanhanget.

4.9.5 Stora rovdjur

I Västerbotten sker rovdjursrelaterade skador på tamdjursbesättningar (annat än ren) relativt sällan, särskilt i jämförelse med andra län inom det Mellersta och Södra rovdjursförvaltningsområdet där tamdjursbesättningarna är fler och skadorna mer utbredda. Exempelvis är de vargar som kommer till Västerbotten vandringsvargar och de få angrepp som väl sker, sker sporadiskt. Eftersom Västerbotten inte hyser några vargrevir är det heller inte prioriterat att fokusera kostsamma resurser på förebyggande åtgärder såsom RAS kring tamdjursbesättningarna. Övriga rovdjur såsom lodjur, järv och björn orsakar generellt inte heller större problem för Västerbottens tamdjursproducenter, förutom för rennäringen, som kan drabbas i stor omfattning av rovdjursangrepp. En djupare diskussion kring hur det förebyggande arbetet för att minska skador på primärproduktionen överlämnas därför till de länsstyrelser som är mer berörda och har mer erfarenhet av rovdjursrelaterade skador på tamdjursbesättningar. Eftersom rovdjuren är strikt skyddade och det inte alltid är en lösning att sänka antalet individer inom enskilda län eller problemområden, ser länsstyrelsen positivt på förbättrade

2025-03-31

10870-2024

[li.remissvar@regeringskans](mailto:li.remissvar@regeringskansliet.se)

möjligheter för landets producenter att kunna använda sig av förebyggande åtgärder (till exempel RAS-stängsel) för att minska skadenivåerna. Minskade skador och skäliga ersättningsnivåer skulle sannolikt samtidigt minska negativa attityder mot stora rovdjur.

4.9.8 Villkorad läkemedelsanvändning mm.

Länsstyrelsen motsätter sig förslaget om generellt längre besöksintervall på gårdar med villkorad läkemedelsanvändning (ViLA), framför allt för fårhållningen där kunskapen generellt sett är lägre. Även på stora gårdar, där sjukdomar till antalet är fler, riskerar längre besöksintervall att påverka djurhälsan. Det är av högsta vikt att det goda läge som Sverige har gällande antimikrobiell resistens vidmakthålls. Reglerna för ViLA måste därför utformas för att inte riskera en försämrad situation.

Länsstyrelsen ifrågasätter också förslaget att låta husdjurstekniker ersätta veterinär vid behandling av fertilitetsstörningar hos mjölkkor. Ett djur med störd fertilitet kan vara drabbad av andra sjukdomar som en husdjurstekniker inte har kompetens att diagnosticera. Husdjursteknikerna är dessutom idag väldigt få till antalet.

4.10 Utredarens övervägande och förslag

Länsstyrelsen ser positivt på utredarens förslag under denna rubrik och kommenterar kort några av förslagen nedan.

Kreditgarantier

Länsstyrelsen menar att det är positivt att utredaren föreslår att staten tillhandahåller kreditgarantier eller motsvarande för att underlätta finansieringen av investeringar i djurstallar. Denna typ av verktyg är särskilt viktigt i områden med låga fastighetsvärden som ger dålig säkerhet för kommersiella lån. Det relativt låga bidragstaket i den strategiska planen, för närvarande 3,5 miljoner i norra Sverige, innebär också att företagaren tvingas till en egen insats på 45 – 70 procent av investeringen för att täcka upp skillnaden mellan stödet och ett möjligt banklån. En investering i ett robotstall med två robotar hamnar ofta på minst 20 miljoner, vilket ger en stödandel under 20% och en storlek på den egna insatsen som de flesta företagare har svårt att klara.

2025-03-31

10870-2024

[li.remissvar@regeringskans](mailto:li.remissvar@regeringskansliet.se)

4:12 Konkurrenskraft och djurskyddskrav

Målstyrda regleringar efterfrågas ofta som alternativ till en mera detaljstyrd reglering. Tydlighet rörande regleringen önskas också. Målstyrd reglering kan försvåra likabehandlingen och är ofta mindre tydliga för producenterna. Detaljeringsgraden i regelverken kan vara ett stöd för en djurhållare, men kan även minska utrymmet för alternativa lösningar. Administrationen är ofta omfattande och olika lösningar som till exempel gemensamma portaler skulle underlätta för alla parter. Ett utvecklat samarbete mellan myndigheter och kontrollprogram/certifieringsorgan behövs för att säkerställa ett gott djurskydd.

7 Innovation och forskning

Bildandet av kunskapsnav

Utredaren lyfter fram Kunskapsnavet för animalieproduktion som ett bra exempel på en struktur för att samla och föra ut ny kunskap och innovationer. Länsstyrelsen menar att det är angeläget att samla akademisk utbildning, grundläggande forskning och tillämpad produktionsnära forskning så att samverkan mellan dessa olika delar av kunskapsutvecklingen underlättas. En kraftsamling inom de olika områden där det finns förslag till kunskapsnav är bra för att kunna samla de kompetenser som finns i landet. Det är naturligtvis också viktigt att näringen finns med i den här processen. Samverkan underlättas om uppdraget inte splittras mellan flera olika organisationer. Om rollerna mellan aktörerna är otydlig, finns en risk att de olika aktörerna blir konkurrenter om till exempel forskningsmedel, vilket inte främjar ett bra samarbete. De studier i praktiska besättningar som planeras inom Kunskapsnavet behöver en förankring mot de mer kontrollerade studier som kan göras vid till exempel SLU:s anläggningar. Det är av vikt att de norrländska förutsättningarna fortsätter att vara i fokus, inte minst i ett förändrat klimat, och därför är det viktigt att forskning även bedrivs i norra Sverige (Centrum för norrländskt jordbruksvetenskap och Swedish infrastructure for ecosystem science).

8 Kontroller och administrativ börda

Länsstyrelsen ser positivt på kalibreringar som även omfattar branscherna. Att branscherna och myndigheterna håller samma nivå ger producenterna en tydlighet och förståelse för hur regelverken ska tolkas.

Länsstyrelsen ser positivt på en uppdatering av vägledningen för officiell veterinär vid slakteri.

9 Ersättningssystem

9.5 Utredarens överväganden och förslag

Startstöd

Utredaren föreslår att villkoren för startstöden bör förenklas, för att minska handläggningstiderna. Länsstyrelsen menar, precis som utredaren, att startstöden är viktiga för att underlätta för yngre företagare att kunna etablera sig. Antalet ansökningar där sökande uppnått kriterierna för att få stödet har dock i många län vida överstigit budgeten för stöden. De långa handläggningstiderna beror inte endast på krångliga villkor, utan även på att länsstyrelserna samlat ihop ansökningarna till särskilda utlysningar och beslutsdatum. Detta för att kunna ställa ansökningar mot varandra, så att de som erhållit högst poäng får stödet. Med en budget som mer motsvarar efterfrågan, skulle handläggningen kunna snabbas på, utan rättssäkerheten äventyras. Länsstyrelsen förespråkar därför en väsentligt större budget för åtgärden och vill betrakta stödet som ett rättighetsstöd, så att alla som uppnår kriterierna för stödet också har möjlighet att få det. Det skulle vara en viktig åtgärd för att stimulera unga att ge sig in i branschen.

9.3.9 Projektstöd för att främja näringens utveckling

Länsstyrelsen menar att intentionerna och upplägget av nuvarande kompetenshöjande åtgärder fungerar bra. I den strategiska planen har inriktningen varit att länsstyrelserna endast i undantagsfall ska driva projekt i egen regi. I län med få och små konsultföretag menar länsstyrelsen att det kan vara motiverat både att länsstyrelsen driver projekten med egna specialister och att man håller i projekten administrativt och gör utlysningar eller upphandlingar. Det minskar den administrativa bördan på de mindre företagen. När det gäller samarbetsåtgärden är det maximala OH -påslaget 15%. Det menar länsstyrelsen minskar intresset hos olika organisationer att söka projekt, då de verkliga kostnaderna ofta är mycket högre.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med biträdande enhetschef Fredrik Nilsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsveterinär Annelie Grip Hansson deltagit.